GUMÆLIUS, O. *Quarts och bergkristaller i kornig kalksten.*

I trakten N. och N.V. om Hjelmarens vestligaste fjärd, inom Glanshammars och Örebro härader af Örebro län, träffas i riklig mängd kornig kalksten såsom inlagring i eurit. Kalkstenen är oftast mer eller mindre rent hvit, men förekommer också af andra färger t. ex. röd. I de flesta fall är den grofkristallinisk och ej sällan blandad med åtskilliga främmande mineralier, såsom strålstén, glimmer, serpentin, blyglans och svafvelkis, hvarjemte quartz och bergkristall finnas på de flesta ställen, churu i mycket vexlande mängd. Rikast på quartz (bland de undersökta stufverna) har en grof, hvit och till utseendet ren och vacker kalksten från Qvinnerstatorp i Axbergs socken visat sig vara. Dess sammansättning är:

	%
CaC ₂	70,34.
Mg C ₂	0,53.
Fe och Al	0,14.
Olöst (mest quartz)	28,65.
	<hr/> 99,66.

Den är således, om man icke fäster sig vid de främmande inblandningarne, utan endast vid karbonaterna, nästan ren kolsyrad kalk, då den kolsyrade talkens relativa quantitet ej uppgår till mer än 0,75 procent.

Quartsen ligger blandad med kalken på ungefär samma sätt, som quartz och fältspat i en glimmerfattig, men för öfrigt väl utbildad granit.

Då kalken utlöses med en mycket utspädd saltsyra, erhålles såsom återstod en mängd smärre och större korn. De små, om en half till högst en millimeters längd, äro genomskinliga bergkristaller, i allmänhet mer eller mindre rundade, men ofta med prismat väl utbildadt och stundom äfven med den ena eller båda ändpyramiderna mer eller mindre tydliga. De större kornen äro endast genomlysande, men äfven de ej sällan temligen tydligt kristalliserade. De förekomma dels enstaka, dels med hvarandra sammanvuxna, bildande gyttringar om ända till 6—8 millimeters

längd och bredd med 2—3 millimeters tjocklek. Mellan de enskilda kvartskornen, der de icke äro sammanvuxna, är utrymmet uppfyllt med kolsyrad kalk.

Vidstående fig., ett aftryck af en galvanoplastisk kopia af ett jemnslipadt och sedan med svag syra etsadt stycke af ofvannämnda kalksten från Qvinnerstatorp, visar tydligare än någon beskrifning denna kvartsens fördelning i bergarten.

De mörka partierna utmärka kvartsen, de ljusare kalken.

Tillkännagifvande.

För hvarje af Geologiska Föreningens i Stockholm sammankomster, hvilka under vintern ega rum en gång i månaden, är af Förhandlingarne ämnadt att utkomma ett nummer, till omfånget växlande efter tillgången af material. Dessa nummer förenas ej i årgångar, utan i band af ungefär lika arktal, som framdeles kommer att bestämmas.

Utom Föreningen stående personer kunna, genom Herrar Samson & Wallins Bokhandel, erhålla Förhandlingarna till ett pris, som tillsvideare beräknas efter 0,50 Rdr för nummer.

Meddelanden för Förhandlingarna emottagas af Föreningens Sekreterare, Hr A. E. Törnebohm, adress: Geologiska Byrån, Stockholm.